

פרשת שמות

פרק א

התחלנו חומש שמות.

אנו מדגישים את אהבת ה' לעם ישראל והשמירה עליהם גם בגלות.

בחומש בראשית פרק מו פסוק ג', ד נאמר: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הָאֱלֹקִים אֲבִיךָ אֶל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִם כִּי לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם: **[ד]** אֱלֹהֵי אֲרֶד עִמָּךְ מִצְרַיִם וְאֱלֹהֵי אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה".

❖ מדוע התורה חוזרת ומפרטת את שמות השבטים?

תשובה (רש"י) להודיע חיבתן.

כמו רועה צאן שאוהב את צאנו שחוזר ומונה אותם בכל עת!

וכן מי שיש לו מרגלית...ממשש בה בכל שעה.

כך קוב"ה אוהב את בני ישראל וחוזר וסופר אותם.

❖ "וימת יוסף וכל.. " רק אחרי מות כל השבטים התחיל השעבוד. מדוע?

בזכות צידקותם לא היה השעבוד בימיהם.

❖ "ובני ישראל פרו..במאוד מאוד".

כאן אנו רואים שה' מקיים את הבטחתו לאבות הקדושים בחומש בראשית.

ובמיוחד ליעקב כשירד למצרים "אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם"

❖ "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע.. "

האם יכול להיות שמלך מצרים לא שמע וידע על יוסף שפרנס את כל מצרים בשנות הרעב?

ודאי שהוא ידע! אלא עשה עצמו כאילו לא ידע! כדי לשעבד אותם!

מידה זאת נקראת כפוי טובה.

❖ "ונלחם בנו ועלה מן הארץ"

מדוע שעבד אותם?

אולי הוא רצה עבדים או פחד שבני ישראל ישתלטו על מלכות מצרים?

לא ולא!

הוא לא רצה שיעלו מהארץ! מה אכפת לו?

הוא לא רוצה שיהיה עם ישראל בעולם שילמד את כולם מי ברא את העולם

וילמד שצריך להיות טובים כדי שיהיה עולם טוב.

הוא לא רצה שתהיה תורת ה' בעולם!

❖ **"וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ"**

גם כאן אנו לומדים אהבת ה' לעמו.

כיצד הוא מגן ושומר עליהם גם בגלות.

ה' איתם הכל מקום כמו שהבטיח ליעקב "אנכי ארד עמך מצרימה"

פסוקים ה'-יד'-תחילת השעבוד

פסוק ח' - כפיות טובה של מלך מצרים. האם יתכן שמלך מצרים לא ידע או שמע מי היה יוסף, שהציל את מצרים בשנות הרעב? האם לא שמע על יעקב שכל מצרים התברכה בצדקותו והפסיק הרעב?

עוד למדנו שפרעה משעבד או=ת בניי ישראל כדי שלא יעלו ממצרים (יקבלו תורה) ויכנסו לא"י. כמו שכתוב "ונלחם בנו ו..עלה מן הארץ".

מדרגת השעבוד

א. הבה נתחכמה לו- פרעה משכנע את בניי לעבוד ולהתנדב למען כולם (אולי אמר שבונים בית חולים או בית חסד גדול)

ב. וישמו עליו שרי מיסים...ויבן ערי מסכנות לפרעה.

ג. עבודת פרך - ששוברת ומפרכת את הגוף.

ד. ויאמר למילדות העיבריות..בילדכן את העבריות..אם בן הוא והמתן אותו.

ה. כל הבן הילד היאורה תשליכוהו.

פסוקים טו' -כב- גזירות על הבנים

הדגשנו את **מסירות הנפש** של המילדות: "ותיראן המילדות את האלקים ולא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים".

שפרה-יוכבד. ופועה -מרים (בת 5)

שפרה שמשפרת ומטפלת בתינוק. פועה מרגיעה אותו.

"ויעש להם בתים"

בזכות מסירות הנפש זכו שמהם תהיה כהונה לוייה-(מיוכבד) ומלכות (ממרים).

קשה מאד גזירת פרעה. עמרם מגרש את אשתו. בניי רואים ועושים כמותו. (כ"ש שאין חתונות..)

מרים אומרת לאביה גזרתך קשה משל פרעה שגזר רק על הבנים. מיד: "...ויקח את בת לוי..".

לידת משה -ה' שומר על משה ובת פרעה במקום לקיים מצות אביה מרחמת על התינוק ומטפלת בו ולבסוף קראה "שמו משה כי מן המים משיתיהו" משיתיהו - הוציתיהו. זה מתאים למשה שהוא מוציא את בניי ממצרים - קוב"ה שלח את בת פרעה לגדל ולהחיות אותו ולקרא לו שם שמתאים לו (ולכן לא כתוב בחומש כיצד קראה לו אימו).

פרק ב – לידת משה

תארנו את היאוש של בני ישראל במצרים.

יש גזירות קשות ועבודת פרך.

"כל בן הילוד היאורה תשליכוהו." אנשים גרשו את נשותיהם ובטח שלא התחתנו.

למה ללדת ילדים ואחר כך לזרוק אותם ליאור? - עדיף...

מרים אומרת לאביה גזירתך קשה משל פרעה אתה גזרת גם שלא יולדו בנות.

החזיר את יוכבד ו... נולד להם תינוק.

ותרא אותו כי טוב הוא - כל הבית התמלא אור - מיד הבינו שזה תינוק מיוחד.

ותצפנהו שלושה ירחים- ותחביאהו 3 חדשים.

שלא יכלו לשמור עליו אימו עשתה לו תיבה זפת מבחוץ חמר בפנים.

שלא כמו תיבת נח שבה גם בחוץ היה זפת כי נח צריך תיבה חזקה.. יש מבול סערה ותיבה גדולה.

הוספנו את דברי חז"ל - כדי שמשה לא יריח ריח של זפת..

מרים עומדת לראות מה יקרה לתינוק רוצה לעזור לו הדגש על אחריותה של מרים.

בת פרעה הולכת לרחוץ על היאור ומוצאת תיבה עם תינוק עיברי.

הדגשנו את צידקותה ומסירות נפשה שעברה על גזירת פרעה.

הדגשנו שלא רצה התינוק לינוק מאישה מיצרית. מדוע. - כי הוא עתיד לדבר עם ה'.

משה גדל יוצא מהארמון עוזר לאחיו והורג את המצרי. הדגשנו את המידות של משה: עוזב את הארמון הנח והנעים ועובד בעבודת פרך עם אחיו. הוא לא יכול לשבת..

מסכן את עצמו והורג את המצרי: גבורה. אכפתיות, מסירות נפש...

משה בורח למדין. יושב על הבאר שם כמו יצחק ויעקב ששם מצאו את זיווגם.

סוף פרק ב'

3 פסוקים שמחזירים אותנו לשיעבוד מצרים

הנה מלך מצרים מת. אולי יפסיקו הגזרות הקשות... לא!!! ויאנחו בניי מהעבודה. ותעל שועתם.. אל ה'.. ויזכור ה' את בריתו.

הזכרנו את ברית בין הבתרים לאברם:

"ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם 400 שנה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול..."

והבטחת ה' ליעקב:

"אל תירא מרדה מצריימה כי לגוי גדול אשמך שם אנכי ארד עמך מצריימה ואכני אעלך גם עלה"

פרקים ג-ד

משה במדין

משה מוכיר טובה ליתרו ורועה את צאנו.

מי לא הכיר טובה (בחומש שמות).?

משה עוזר לבנות כהן מדין. ורועה את צאן יתרו במדבר-מתרחק מהגזל.

מעמד הסנה

חמש טענות היו למשה מדוע הוא אינו ראוי לשליחות הגדולה להוציא את בני ישראל ממצרים.

הראשונה :

❖ מי אנכי כי אלך אל פרעה.

ומדוע שבנ"י יצאו ממצרים?

וה' עונה.

כי אהיה עמך

בצאתכם ממצרים תעבדון את האלוקים על הר הזה.

❖ מה שמו (של ה') מה אומר אליהם.?

וה' עונה למשה ואמר כה תאמר אליהם אהיה שלחני אליכם"

הסברנו שיש כאן לשון עתיד. פרוש של דבר ה' שיהיה תמיד לנצח נצחים עד סוף הדורות הוא שלחני. - לא-ל כזה בני"י ישמעו.

❖ משה אומר והן לא יאמינו לי.

ה' נותן לו שלוש אותות :

1. המטה נהפך לנחש

2. ידו מצורעת

3. מי היאור נהפכו לדם ביבשת.

❖ משה אומר : אני כבד פה וכבד לשון.

וה' עונה אני נותן לאדם את כח הדיבור.

❖ משה אומר שלח ביד אהרון שאתה רגיל לשלוח אותו.

וה' עונה : הוא יהיה המדבר לפני פרעה ולפני העם ואתה תהיה הנביא.

ואהרון ישמח בזה.

משה הולך למצרים:

משה מבקש רשות מיתרו.

בדרך מתעכב למול את בנו כיוון שעסוק במצווה.

וה' מבקש להמית את משה.

ציפורה אשתו לוקחת צר- אבן חדה ומקימת את מצוות ברית המילה.

משה ואהרן מדברים עם העם.

העם שומע מאמין ומשתחוים לה' להודות לו. ..

אך פרעה מחמיר את הגיזרות והשעבוד ואומר "גם תבן לו ינתן לכם".

בני ישראל מאמינים לבשורת הגאולה!
 וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן ... וַיֹּאמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. .. וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ :
 תארנו שבאמצע עבודת פרך באים משה ואהרון. .. כשהעם שומעים הם מאמינים עוזבים
 את כלי העבודה פוצחים בשירה ומודים לה'..

פרעה משקר

וַיֹּאמֶר פְּרַעֲה מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ
 פרעה אומר שלא יודע מי ה' אז משה ואהרון מזכירים לו :

כולם ידעו מי זה אברהם ואלוקיו

וַיֹּאמְרוּ אֱלֹקֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ
 ה' אלוקי אברהם שעשה מהפכה בעולם ולימד מי ברא את העולם אברהם שבא מעבר הנהר
 וה' הצילו מיד פרעה שלקח את שרי. .. והצילו מאבימלך ... אברהם שהוא נשיא הארץ" נשיא
 אלוקים אתה בתוכנו" ... אברהם שה' עזר לו לנצח את ארבעת המלכים ... אתה לא יודע מי
 ה'?! כולם ידעו מי זה אברהם גם פרעה!.

פרעה מכביד את העבודה כדי להסיח דעתם מהחזון הגדול...

צידקות שוטרי ישראל.

שוטרי בני ישראל מוכים.
 נוגשי פריעה מכים את השוטרים שאחראים על העבודה של בני ישראל.
 השוטרים עזרו לבני ישראל בעבודה ולא היכואותם. אף על פי שזה גרם שהשוטרים יוכו על
 ידי הנוגשים...

הכבדת העבודה גורמת לעם להתיאש

וַיִּפְגְּעוּ אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן נְצַבִּים לְקִרְאָתְם בְּצִאתְם מֵאֶת פְּרַעֲה : { כא } וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם יִרְא
 ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט

העם מאשים את משה ואהרון שגרמו לעבודה יותר קשה!

וכך : פונה משה אל ה' :

וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר. .. לָמָּה הִרְעִיתָ לְעַם הַזֶּה לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי : { כג } וּמֵאֵז בְּאֶתִּי אֶל
 פְּרַעֲה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לְעַם הַזֶּה וְהִצַּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמְּךָ :

תשובת ה'

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲתָה תִּרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפְרַעֲה כִּי בִגְד חֲזָקָה יִשְׁלַחֶם וּבִגְד חֲזָקָה יִגְרָשֶׁם
 מֵאֶרְצוֹ :

המשך פרק ו

אנו לומדים על משה ואהרון ומכות מצרים.

מאיזה משפחות הם באים משה ואהרון?

- הסבא רבה לוי אחרון השבטים המנהיג של כל בית ישראל חי 137 שנים.
- אחריו קהת -133.
- ממשיכו עמרם 137 עליו כתוב בפרק ב' וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי זו יוכבד.

(דודה שלו האם מותר לשאת לאישה את דודתו?)

משה ואהרון נכנסים לארמון פרעה באין מפריע.

מטרת המכות

מה מטרת המכות?

- עונש למצרים.
- שפרעה ומצרים ילמדו מי ה'.
- שאנו נדע מי ה'.
- כדי שיצאו ישראל ממצרים.
- להראות אהבת ה' לעם ישראל.

מכת דם

מטרת המכה "למען תדע כי אני ה'".

(פרעה אמר לא ידעתי את ה'...)

בבוקר בזמן שפרעה המלך יוצא להפנות. (כיון שעשה עצמו כאלוהים נפנה לפנות בוקר ביאור. ..)

מול פרעה הכה אהרון את היאור ויהי לדם! האלוקים של מצרים.

מדוע לא הכה משה את היאור?

היאור לא מרגיש אם משה יכה אותו ! אלא משה לא רוצה להיות כפוי טובה שהיאור הציל אותו.

ויהי דם בכל ארץ מצרים... באמצע המקלחת... בעצים. ..

מכת צפרדע: "ותעל הצפרדע"

כמה צפרדעים עלו מהיאור ?

"ותכס את ארץ מצרים"

באיזה צבע הייתה הקרקע של ארץ מצרים ?

"פרעה מבקש ממשה העתירו אל ה'" כאן רואים שפרעה מתחיל ללמוד שיש ה' בעולם!

מה פרוש "העתירו" ?

משה אומר לפרעה למתי אסיר הצפרדעים ?

פרעה היה צריך לומר מיד...**מדוע אמר למחר?**

כי רצה לבדוק אם המכה נעצרת לפי תפילתו של משה. שאם הייתה נפסקת מיד אולי משה ידע שצריכה להפסק.

פרק ז**הקדמה לעשרת המכות**

למדנו יחד מה לומד פרעה מכל מכה.

רבי יהודה היה נותן בהם סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב

דצ"ך

לפני מכת דם כתוב "למען תדע כי אני ה'"

במכת צפרדע למען תדע, כי-אין כה' אלוקינו.

ובמכת כינים אומרים חרטומי מצרים "אצבע אלוקים היא".

עד"ש

במכת ערב פרעה לומד משהו חדש

"למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ"

כיצד ילמד פרעה ה' מולך בקרב הארץ? ע"י הבדלה בין ישראל למצרים.

רואים שמושה ממקד את פרעה על המסר הזה והפסוקים מדגישים זאת וגם פרעה שולח לבדוק זאת.

ואכן יש הבדלה בין ארץ גושן ובין ישראל למצרים ואף בין בהמות ישראל למקנה מצרים.

עשר המכות היו על פני כל הארץ: עד"ש – מתחת לפני הארץ. עד"ש על פני הארץ. באח"ב – גורמי השמים. כך לומדים אנחנו וגם פרעה מי ה' ומי עמו ושאלו כמהו בכל הארץ.

עשרת המכות

דגשים שהדגשנו בכיתה:

אהרון מכה את שלושת המכות הראשונות - דם, צפרדע כינים. מפני שהיאור ועפר ארץ מצרים עזרו למשה והצילו אותו כשהיה בתובה וכשהטמין את המצרי בתוך החול..

במכת כינים חרטומי מצרים לא יכלו לעשות את המכה גם לא ע"י כישופים ותחבולות. והודו ואמרו **אצבע אלוקים היא**.

זה מה שפרעה ומצרים למדו ממכות דם צפרדע כינים.

כמו שאמר משה לפני מכת דם לפרעה בזאת תדע כי אני ה'. (לעומת פרעה שאמר לא ידעתי את ה').

סוף פרק ח**מכת ערב**

עד"ש = אני ה' בקרב הארץ והפלאתי בין עמי ובין עמך"

באח"ב = כי אין כמוני בקרב הארץ. - יש רק ה' אחד בעולם.

הוספנו להדגיש שבחלק הראשון מלמד את מלכות ה' מתחת לארץ (מים צפרדע וכינים).

החלק השני מלכות ה' - על פני הארץ (ערוב דבר שחין - בע"ח ואדם)

החלק השלישי מלכות ה' על גורמי השמים וחוקי הטבע.

מכת ערוב בכל הבהמה והאדם אשר בשדה.

הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס עבדיו ומקנהו אל הבתים.

תארנו את "מחמוד" מכניס לביתו את הגמלים פרות סוסים....

ראינו שיש מצרים שהחלו לירא את ה'.

התלמידים שאלו מנין היו להם בהמות הרי מקנה מצרים מת במכת דבר.

התלמידים ענו שמיד אחרי מכת דבר הם לקחו גנבו או קנון תלוי במחלוקת בין תלמידי הכיתה.) מהיהודים..

ראינו שיחד עם הברד " אש מתלקחת בתוף הברד" איך יכול להיות הרי האש והמים שונאים ומכבים זה את זה. מים מכבים אש ואש מאדה ת המים.

גם כאן רואים את מלכות ה' כל כוחות הטבע.

ואומר רש"י עשו שלום ביניהם לעשות רצון ה'.

מכת ערוב שייכת לסדר השני של המכות למדנו מהגדת ליל הסדר שרבי יהודה היה נותן בהם סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב שאלנו מה החכמה והלימוד הגדול של רבי יהודה הנשיא גם אני יודע לעשות ראשי תיבות!?

והתחלנו ללמוד שזה לא סתם ראשי תיבות, אלא כל חלק פרעה לומד משהו אחר :

בחלק השני - ערוב דבר שחין = עד"ש פרעה לומד "כי אני ה' בקרב הארץ" ה' משגיח ומנהיג את העולם איך רואים זאת? עיי "והפלאתי את ארץ גושן לבילתי היו שם ערוב". " ושמתי פדות בין עמי ובין עמך" רואים שה' משגיח ודואג היכן יהיה ערוב. ועוד לומדים שה' שומר ומגן על עמו. אהבת את בניי.

מדוע כתוב פעמיים בארץ גושן לא יהיה ערוב ופעם שניה ושמתי פדות בין עמי ובין עמך? למדנו שני דברים :

1. בארץ גושן ששם בניי לא יהיה ערוב.
2. גם בניי שיהיו ברחבי מצרים מחוץ לארץ גושן הערוב לא יפגע בהם.

הערוב סר ממצרים ולא מתו כמו הצפרדעים. מדוע? כדי שהמצרים לא יהנו מהערות היקרים של בעלי החיים הטורפים

פרק ט

הסדרה האחרונה של עשר המכות

ד"צך = למען תדע כי אני ה'.

עד"ש = אני ה' בקרב הארץ והפלאתי בין עמי ובין עמך"

באח"ב = כי אין כמוני בקרב הארץ. יש רק ה' אחד בעולם.

הוספנו להדגיש שבחלק הראשון מלמד את מלכות ה' מתחת לארץ (מים צפרדע וכינים).

החלק השני מלכות ה' - על פני הארץ (ערוב דבר שחין-בע"ח ואדם)

החלק השלישי מלכות ה' על גורמי השמים וחוקי הטבע.

מכת ברד

במכת ברד למדנו את הנהגת ה' על חוקי הטבע. אש ומים יחדיו. יכולתו וגבורתו.

במכת ארבה : הנהגת ה' על רוחות השמים כיסוי מראה השמש וכיסוי כל הארץ. "וכיסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ.

עוד לפני מכת ארבה אומרים עבדי פרעה לפרעה " הטרם תדע כי אבדה מצרים"?! = תשחרר את בני ישראל.

פרעה מוכן שילכו רק הגברים.

מכת חושך

מיד אחר מכת ארבה באה מכת חושך ללא אזהרה. הדגשנו את המילים "וימש חושך" התלמידים הסבירו מלשון למשש - חושך שאפשר למשש ולהרגיש אותו.

הסבר נוסף מלשון ממש חושך ממשי.

הסברנו שיש חושך ממש למצרים יאוש אין כח לקום - לא קמו איש תחתיו. נופל כל חזון וחלום מצרים. סיפרנו על אדם שחלום חייו מתמוסס מול עניו הוא מסרב להיכנע הוא אינו מוכן להשלים עם הטעות שלו.

(הבאנו דוגמא =הסכמי אוסלו)כך פרעה מלך העולם עם חלום העבדות והאלילות מתחיל בטענה "לא ידעתי את ה'."

בתחילה למד שיש ה' (דצ"כ) אח"כ ה' בקרב הארץ וישראל עמו.(עד"ש)

ועתה הוא אינו מוכן לקבל ש"אין כמוני בכל הארץ" אם אין כמו ה' בעולם ואין עוד אלוקים- אז כל האלילים שקר.

לאחר מכת חושך פרעה מוכן שיצאו חוץ מהבקר והצאן. "רק צאנכם ובקרכם יוצגו"

שאלנו בכיתה למה אינו מוכן?

אלו חלק מתשובות התלמידים :

- ❖ כי אלו האלילים של מצרים.
- ❖ כי רצה שיחזרו למצרים.
- ❖ כי לא רצה שיהיו לישראל בהמות לקרבנות.

תשובת משה לא תשאר פרסה! הכל ניקח לעבודת ה'.

גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות.

פרק יא - מכת בכורות

במכת חושך פרעה שומע את משה אומר "גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות" פרעה מתפוצץ ואומר "ביום ראותך פני תמות". מדוע? כי משה אומר לפרעה אין כמו ה' בעולם. אין עוד מלבדו. כל האילים שקר. גם אתה צריך להקריב קרבנות לה'.

משה אומר "כן דברת לא הוסיף עוד ראותו פניך".

ואומר ה' אל משה עוד נגע אחד הביא על מצרים- מכת בכורות.

לך בקש מבני ישראל שישאלו איש מרעהו כלי כסף. .

מדוע ה' רוצה שבני יבקשו מהמצרים... הזכרנו את הבטחת ה' לאברהם בברית בין הבתרים שבניו יהיו בגלות במצרים " ואחרי כן יצאו ברכוש גדול". ה' רוצה לקיים את הבטחתו לאברהם.

משה מבשר לפרעה על מכת בכורות.

ומת כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה וכל בכור בהמה.

כיצד משה מדבר עם פרעה הרי אמר שלא יראה את פניו.

הסברנו שה' דיבר עם משה בתוך הארמון של פרעה כדי לקיים את דבר משה שלא שוב אליו. (תמיד ה' דיבר עם משה מחוץ לעיר כי ארמון פרעה וערי מצרים מלאים עבודה זרה.)

"כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים". בערך בחצות. למה משה אומר כחצות. האם משה \ ה' לא יודע בדיוק מתי חצות.!!

כי המצרים לא ידעו לכוון מתי חצות ויחשבו שמהם מקשקש... ולא נכונה נבואתו שאמר שתהיה מכת בכורות בחצות והנה אין מכה או שהמכה הייתה לפני הזמן או אחרי.. לכן משה אומר כחצות...

למדנו מזה לא להתחייב בדיבורינו כדי שלא נתפס שקרנים ולומר: איני יודע, לא בטוח, בע"ה אני אבא, בלי נדר. אם ירצה ה'. ממי למדנו זאת ממשה רבינו.

פרק יב:

למדנו על המצוה הראשונה " החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. החודש הראשון לעם ישראל הוא חודש ניסן החודש בו נולד עם ישראל. בתורה החודשים נקראים בשם מספר "בחודש השביעי..." "בחודש השלישי..." ביחס לחודש ניסן לזכור את יציאת מצרים.

מצות קידוש החודש

"החודש הזה לכם ראש חדשים..."

כאן ה' מצווה את משה לקבוע את החודש ע"פ הלבנה. "החודש הזה" איזו תנועת יד אדם עושה כשהוא אומר "הזה"? מצביע עם ידו. כך ה' הראה למשה מתי לקדש את החודש ולקבוע את יום ראש חודש.

למדנו בכיתה כיצד מקדשים את החודש. למדנו מהו ה"מולד" - הזמן שהלבנה נמצאת בין כדור הארץ לשמש.

בזמן הזה אנו מביטים על הצד האפל של הירח.

ראית המולד - לאחר המולד (לפחות 19 שעות) אפשר להבחין בחלק קטן של הצד המואר של הירח. עדים שרואים את חדוש הירח הולכים להעיד בבית הדין, והם מקדשים את החודש.

לעולם באמצע החודש כדור הארץ יהיה בין הירח לשמש. בזמן הזה אם מביטים על הירח אנו רואים את כל הצד המואר של הירח. (ירח מלא). הדגמנו בכיתה את כל התהליך.

פסוקים ג- כ: קרבן פסח

הרחבנו מהי מצוות עשה ומהי מצוות לא תעשה. דוגמאות למצוות עשה: זכור את יום השבת - קידוש, כבוד הורים, ... ואכילת קרבן פסח צלי, קידוש החודש. תעשה: יראת הורים - לא לסתור את דבריו, שמור את יום השבת - איסור מלאכה בשבת, איסור אכילת פסח נא-חי או מבושל.

- מתי לקחו בני ישראל אתה שה לקרבן פסח? בעשור לחודש. (י" ניסן)
- מתי שחטו את הקרבן? (י"ד ניסן בצהרים)
- מתי יאכלו את הקרבן? ליל ט"ו ניסן.
- מהם הדינים שלהשה? תמימים (שלם), זכר, בןשנה.
- דין מיוחד עם הדם של הקרבן שהיה רק בקרבן "פסח מצרים". לתת מהדם על המזוזות והמשקוף.
- קרבן פסח נאכל עם מצה ומרור.
- כיצד אוכלים את קרבן פסח? מוכנים לדרך. נעליכם ברגליכם, מתנים חגורים - בחפזון.
- כיצד מוכנים לאכילה את קרבן הפסח? צלי! לא נא-חי, ולא מבושל.

מצוות לא תעשה

- איסור לאוכלו חי, מבושל במים.
- לא תותירו עד בוקר. לאו הניתק לעשה.
- יש עברות ואיסורים שאדם שעבר עליהם התורה נתנה לו מצות עשה שמנתקת את האיסור. לדוגמה: לא תגנוב. ואם גנב יש צוות עשה והשיב את הגזלה אשר גזל. כך כאן יש איסור להשאיר מקרבן הפסח עד הבוקר. ואם נשאר יש מצוות עשה שמתקנת ומנתקת את האיסור. "והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו".
- זה נקרא לאו הניתק לעשה. הלאו- האיסור מתנתק ומתבטל על ידי מצוות עשה.
- מכת בכורות פסוקים י"ב, י"ג. בזמן שבני ישראל יאכלו את קרבן פסח..
- "וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם... וְהִפֵּיתִי כָּל בְּכוֹר... מֵאֲדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹקֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים... וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת... וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וְפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם..."
- התלמידים שאלו: ה' צריך סימן מי נמצא בבתים?
- אמרתי להם תקראו את הפסוק ותאמרו למי האות!
- והם מצאו יפה באות היא **לכם** ובזכות המצווה ה' ידלג על בתי ישראל ולא יפגעו במכת בכורות.

פסוקים יד-כ: מצוות חג הפסח

ביום הזה חג לדורות- לכל השנים. איסור אכילת חמץ. מצוות תשביתו. ביום הראשון והשביעי = מקרא קודש- איסור עשיית מלאכה.

פסוקים כא-כט:

דברי משה לבניי על מצות קרבן פסח מצרים, מכת בכורות וקרבן פסח דורות.

פסוקים כ"ט-ל"ו

בזמן שבני ישראל יושבים עם נעליים לרגליהם ומקלות הליכה בידיהם ומותניהם חגורים, מוכנים ליציאה ממצרים.

ואוכלים את קרבן הפסח צלוי (שה תמיים זכר)...

וה' הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה.. וכל בכור בהמה. פרעה וכל מצרים מבקשים מישראל שיצאו.

פרעה אומר לנו כולכם גם הצאן והבקר "כאשר דברתם ולכו" מה זה כאשר דברתם זה מיותר כבר כתוב שכולם יצאו?

אלא גם מה שאמר משה " גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות.

ופרעה מוסיף "וברכתם גם אותי" פרעה בכור ופחד למות ומבקש שגם הוא יתברך ולא ימות במכת בכורות.

בני לוקחים לחם מבצק שלא הספיק להחמיץ = מצות ושאריות מצות מהמצות שאכלו עם קרבן הפסח בלילה.(ומרור)

פסוקים כ"ה עד סוף הפרשה

1. "והיה כי תבואו אל הארץ... ושמרתם את העבודה הזאת." (כ"ה)
- איזו עבודה ? ת. מצות הפסח. כאן למדנו שלא יתחייבו בקרבן פסח עד שנכנסו לא"י.
2. "והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם." (כ"ו)
- באיזה בן מדובר כאן? מי שואל מה העבודה... **לכם** האם המצוות הם לא גם לו. הוא היה צריך לשאול מה העבודה הזאת לנו? אלא כאן מדובר בבן רשע. הוא מבולבל הוא חושב שהעבודה הזאת לא בשבילו. ולמדנו מכאן שגם לבן רשע יש שובות וצריך ללמד אותו.
3. "ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור מבכור פרעה... עד בכור השבי. וכל בכור בהמה" (כ"ט)
- מדוע גם בכורות שבבית הסוהר מתו במכת בכורות? ת. שגם השתעבדו בבניי, ושמחו בצרתם. מדוע מתו בכורות הבהמה ? ת. משום שהם האלילים של מצרים.
4. "כי אין בית אשר אין שם מת" (ל'). האם בבית שלא היה בכור, היה מת ? כן הגדול שבבית נחשב לבכור.
5. עם איזו צידה יצאו בניי ממצרים? פסוק ל"ד - "בצקו טרם יחמץ ו... משארתם". מצות שלא הספיקו לתפוח וגם שאריות של מצה ומרור.
6. "ומושב בניי... במצרים 430 שנה". (מ"ו) והרי כשנכנסו למצרים נולדה יוכבד, ובגיל 130 ילדה את משה וכשהיה משה בן 80 שנה יצאו ממצרים? ביד רק 210 שנים. ת. גם תקופת האבות נחשבת לגלות. ת. בגלל השעבוד הקשה נחשב שהיו במצרים 430 שנה.
7. מהם הלכות הפסח ?
- (מ"ג) אסור לגוי לאכול בפסח. סיפרנו על גוי שהתפאר שנותנים לו לאכול מקרבן פסח. אמר לו רבי יהודה בו בתירא וכי נותנים לך מה"אליה " ? לשנה אחרת ביקש לאכול מה"אליה " שאלו אותו מי אמר לך לבקש לאכול מה"אליה". א"ל רבי יהודה. תמהו והרי אסור לאכול את האליה. בדקו מי האיש הזה וגילו ש"נכרי" הוא. והרגוהו. (הבינו את הרמז שלרבי יהודה).
- (מ"ד) עבד כנעני שמלו אותו אוכל בפסח. (מ"ה) תושב ושכיר לא יאכל בו. (מ"ו) בחבורה אחת, לא תוציא מהבשר, ועצם לא תשברו בו. (מ"ח) ערל לא יאכל בו.
8. "ויהי בעצם היום הזה " מדוע יצאו באמצע היום.

פרק י"ג

קדושת בכור

בכור בהמה טהורה. - קרבן בכור. הכהן אוכל את הקרבן בירושלום.

פטר רחם של חמור. פודין בשה. ונותנים לכהן. (הסברנו שהוא פדיון.

בכור אדם פודין בחמשה סלעים. (שקלים)

מצוות זכירת יציאת מצרים.

מדוע לזכור את יציאת מצרים ? תשובות :

שה' הוא מלכנו ואנו עבדיו.

אהבת ה' לעמו.

את גבורת ה'.

שיש עונש לרשעים ולחוטאים.

"אתם יוצאים בחודש האביב"-

- כדי שנקפיד שחג הפסח יהיה באביב.
- כי יצ"מ זה אביב לכל העולם שנולד עם שיקבל תורה וילמד את כולם להיות טובים וצדיקים ולהתפלל לה' אלוקי השמים והארץ.
- לראות את החסד שה' עשה עימנו ביצ"מ שהוציא אותנו בחודש נעים לצאת לא חס ולא קר.

והיה כי יביאך

ראינו שפרשת והיה כי יביאך מרחיבה ומפרשת מצוות שכתובות בפרשת קדש לי כל בכור.

למדנו על מצוות הגדת לבנך = מצוות סיפור יצ"מ בליל הסדר גם לרשע. (בעבור זה עשה ה' לי.) גם את הרשע אנו מקרבים ומלמדים אותו.

בהמשך יש ציווי על מצוות סיפור יצ"מ לבן ששואל מה העבודה הזאת לכם?

אין זו שאלה מבוררת אלא סתמית אין זה בן חכם ופיקח... למדנו שגם אותו אנו מצווים ללמד.

מצוות תפילין

לאות על ידכה - יד כהה. מניחים את התפילין על היד החלשה. הבאתי תפילין פתוחות ראינו את ארבעת הפרשיות כתובות - היה מאוד מרגש. את הבתים...

קדושת בכור אדם ובהמה. מה פרוש " פטר רחם " ת. פתיחת רחם - התינוק הראשון שנולד.

מצות זכירת יצ"מ.

מדוע כתוב "היום... יוצאים בחודש האביב". ללמד על החסד של ה' שהוציא את ישראל בחודש שאינו חס ולא קר.

למדנו על הציווי שיהיה ניסן באביב. (ה').

בית הדין מתאימים בין שנת לבנה - 12 חודשים שהירח מקיף את כדור הארץ סה"כ 354 יום. לעומת שנת חמה 365 ימים שכדור הארץ מקיף את השמש. 11 ימים כל שנה בשלוש שנים. לכן עושים שנה מעוברת.

מצות סיפור יצ"מ. (ח')

מצות תפילין. (ט') ש. על איזו יד מניחים תפילין? ת. יד החלשה שכתוב "והיה לאות על ידכה".

פסוקים מג- הסוף: הלכות קרבן פסח

סיפרנו על גוי שהתגאה לפני רבי יהודה בן בתירא בעיר "נציבין" שהוא אוכל מקרבן הפסח.

אמר לו: תבקש לאכול מהאליה (חלק מהקרבן שעולה למזבח). כשביקש (בפעם הבאה) לאכול מהאליה בדקו ומצאו שהוא גוי הרגו אותו ושלחו לרבי יהודה שהבינו את הרמז שלו. אתה נמצא בנציבין ומצודת פרוסה בירושלים. (נמרא פסחים דף ג')

פרשת בשלה

לא נחם אלוקים. - לא הנהיג ה' את ישראל דרך ארץ פלישתים.

מדוע הרי זו הדרך הכי קצרה?

פן ינחם- יתחרט העם בראותם מלחמה ושבו מצריימה.. רק עתה יצאו לחרות אינם עדיין מספיק חרותיים לעמוד בקשרי מלחמה.

וחמושים יצאו בני"י = מחמושים בכלי נשק.

פרוש נוסף הרבה נשאר במצרים ולא רצו לצאת- ומתו במכת בכורו.

רק חמישית יצאו ממצרים.

ומשה מתעסק להוציא מצרים את ארונו של יוסף כי השביע שיעלו את ארונו יחד עם שאר השבטים שנאמר " והעליתם את עצמותי מזה איתכם.

עמוד הענן והאש- ה' מנהיג את ישראל ולא כמו מלכי אומות העולם שהחיילים שלהם מגינים עליהם. סיפרנו על אונקלוס הגר.

"לא ימיש עמוד הענן"-לא יסור לא יזוז. כמו שה' מצווה את יהושע " לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה"

פרק יד

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשׁוּבוּ" מדוע לחזור לאחור לכיוון מצרים?

תשובה : כך פרעה יחשוב שבנ"י נבוכים מבולבלים. ה' לא יודע ולא יכול להנהיג אותם. ..

וְאָמַר פְּרַעֲהַ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְבֻכִים הִם בְּאֶרֶץ סֹגֵר עָלֵיהֶם הַמִּדְבָּר : [ד] וְחִזְקוּתִי אֶת לֵב פְּרַעֲהַ וְרַדְף אַחֲרֵיהֶם וְאֶכְבְּדָהּ בְּפִרְעָה וּבְכָל חִילוֹ וְיִדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' .. וכי עדיין לא יודעים מי ה'?

בואו נלמד מה כתבו בעיתון המצרי על יציאת מצרים

בואו נחזור לפסוק הראשון בפרשה. מה כתוב שם מי שילח את העם " ויהי בשלח פרעה" פרעה שילח את העם! כך אמרו המצרים. ה' יודע לתת 10 מכות אך ללא רשות של פרעה לא יכלו לצאת! הם צריכים ללמוד טוב מי ה' בואו לים סוף...

לפני בעל צפון : .. מדוע הם חונים לפני בעל צפון מה זה ?

בעל צפון זה העבודה זרה האחרון שנשאר למצרים. פרעה יחשוב שבנ"י מבולבלים כ"כ שהם הולכים לעבוד ע"ז. או שהע"ז בעל צפון מבלבל אותם בדרך.

וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסְעֵ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד

4 קבוצות בעם ישראל לימדו איזו קבוצה רמוזה בכל פסוק.

- וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' : =מתפללים
- וַיֹּאמְרוּ... אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בְּמִדְבָּר מַה זֹאת עֲשִׂיתָ לָנוּ? ! =מתלוננים
- כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת מִצְרַיִם מִמֵּתְנוּ בְּמִדְבָּר : =נכנע למצרים נחזור להיות עבדים.
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה... הַ יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְחַרְשׁוּן : = קביצה שרצתה להלחם.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ :

לפעמים צריך להפסיק להתפלל ולעשות!

וַיִּסַּע מִלֶּאדָּה הָאֱלֹקִים הַחֲלֹף לְפָנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם=כדי לעצור חיצים שהיו יורים המצרים על ישראל.

וַיִּסַּע עִמּוּד הָעֲנַן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאִיר עִמּוּד הָאֵשׁ לְמִצְרַיִם וַיָּבֵא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעֲנַן וְהַחֲשֵׁךְ לְמִצְרַיִם וַיִּאָּר אֶת הַלַּיְלָה... לישראל

וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים רוּחַ מִזְרַחִית. היכן עוד למדנו על רוח מזרחית?

וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֶּקֶר...מהי אשמורת הבוקר? היכן עוד למדנו מהי אשמורה(מסכת ברכות א', א')

וַיָּקֶם - מהומה את מחנה מצרים : [כה] וַיִּסַּר אֶת אֶפֶן - גלגל מרפבתיו. ..נלחם להם במצרים פרוש ראשון ה' נלחם במצרים. פרוש נוסף ה' נלחם גם במי שהיה בארץ מצרים...

וַיָּשָׁב הַיָּם לְפָנוֹת בְּקֹר לְאִיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ.

פרק טו - שירת הים השבוע שרנו את שירת הים.

כל ישראל נביאים
מהיכן ידעו כל ישראל את המילים של השירה? (לא היה להם שיעור מוזיקה)
ברוח הקודש כל ישראל התעלו למדרגת נבואה.

ע"י מדרגת הנבואה בני"י שרו גם על דברים שיהיו בעתיד: בית המקדש. נס נחלי ארנון, בקיעת הירדן, פחד יושבי כנען, מלכות ה' לעולם.

שירה

השתדלנו להבין מהו הצורך בשירה? מהי שירה? מה שירה עודפת על פני דיבור?

תשובות התלמידים:

1. שירה זו שמחה שבלב.
2. זה יותר ממה שאומרים בפה.
3. זה נותן יותר כח.
4. זה משמח אחרים.

כששרים מרגישים את גודל השמחה. במילים "אני שמח". אני מודה לך". זה אותם המילים גם על דבר קטן וגם על דבר גדול. המנגינה מוסיפה כמה אני שמח וכמה אני מודה לך. זה נשמע יותר מכל הלב.

נושאי השירה

❖ גאות ה' על גאוותנים.

❖ עונש למצרים.¹

❖ גאולת ישראל. - המדרגה שישראל התרוממו אליה. עברו בתוך הים.

❖ פחד יושבי כנען.

❖ ה' יביא אותנו לבית המקדש.

❖ פחד עמי כנען.

❖ ה' יטע אותנו בא"י ובית המקדש.

❖ מלכות ה' לעולם ועד.

הרחבנו בכל אחד מהנושאים והסברנו מתוך הפסוקים.

הזכרנו שיש הרבה ביטויים של פחד של עמי כנען. (נמוגו, פחד, רעדה, חיל, ידמו כאבן, נבהלו, אימה),

שירת מרים

"ותקח מרים הנביאה את התוף בידה".

שירת נשים לבד ושירת גברים לבד - צניעות!

¹ (חלק טבעו כמו עופרת" הצדיקים שבמצרים, הירא את דבר ה'. "בנוניים כאבן טבעו יותר לאט. והרשעים כקש. עוד הזכרנו שחלק זכו לקבורה בזכות שאמרו ה' הצדיק שנאמר תבלעמו ארץ. - ה' נותן לכל אחד את שכרו גם לרשעים גדולים.

מדוע מוזכר שהוא נביאה? מנין היא לה תופים? מי שהולך לדרך ארוכה לוקח רק דברים הכרחיים לדרך ובמדבר לא היו חנויות... תשובה: מרים הייתה נביאה וידעה שיהיו ניסים ודאגה להביא תופים.

וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים... כדי שיראל ידעו שמצרים לא יוצאים המים כמו שהם יצאו פלט הים את המצרים...

"ויסע משה את ישראל... למדבר שור" היה צריך להסיע אותם כי היו עסוקים לבזוז שלל מהמצרים. הגויים לוקחים את ממונם למלחמות כדי שיהיה להם סיבה להלחם... אך ישראל נלחמים על חייהם לשם ה'. הסברנו שבמצרים היו האוצרות של כל העולם. בשנות הרעב. כל העולם התפרנסו ממצרים ע"י יוסף. בשנה הראשונה תם הכסף בשנה השנייה קנו אוכל ושלמו בהמות בשנה השלישית מסרו ליוסף את שדותיהם ואדמתם ואת גופם והיו עבדים לפרעה.

מרה

בניי הולכים שלושה ימים במדבר ולא מצאו מים

ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם.

משה מתפלל אל ה' ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים.

חכמים מלמדים אותנו שהעץ הזה היה מר רעיל "הרדוף" (יש עוד פרושים) ובכל זאת המים התרפאו.

שם למדו חוק ומשפט.

למדנו מהם חוקים - מצוות שאין אנו מבינים טעמם. כמו שעטנו ופרה אדומה.

ומשפטים - אלו מצוות שאנו יותר יכולים להבין את טעמם.

כמו דינים ומצוות שבין אדם לחברו.

"ויאמר אם... תשמע בקול ה' אלוךך

והישר בעניו תעשה. והאזנת למצוותיו

ושמרת כל חוקיו... כי אני ה' רפאך"

למדנו שיש כאן חוקים ומצוות. (חזרנו על ההסבר למעלה)

והוספנו מה זה הישר בעניו תעשה - מידות ודרך ארץ.

אפשר לקיים מצוות ובכל זאת להיות עקום.

צריך ללמוד ולחשב איך עושים מצוות.

למדנו שנגמרו לבניי המצוות שהוציאו ממצרים בט"ו אייר.

אבל הם לא רק בקשו ממשה לחם, אלא התלננו על הבשר... ..

ראינו בפסוקים שהמילה תלונה חוזרת המון פעמים.

לכן מן קיבלו בעין יפה בבוקר וימלא כבוד ה'.

אך בשר יקבלו בערב והם צריכים ללכת ולאסוף אותו.

ראינו שיש כאן שני נושאים האחד מי מרה. השני קבלת מצוות.

שני דברים מוזרים יש כאן. ראשית כתוב "ויורהו ה' עץ וישלך אל המים" פרוש המילה ויורהו = וילמדוהו. (היה צריך להיות ויראהו).

ועוד אין שום הפסק בין שני הנושאים. באמצע פסוק מתחילים לספר לנו על קבלת המצוות

וכך כתוב "ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים שם שם לו חק ומשפט ושם ניסהו"

למדנו מכאן שהעץ שה' הראה למשה הוא תורה והמצוות לכן כתוב "ויורהו". ולכן זו ממש פרשייה אחת! התחלנו ללמוד על יום ט"ו אייר חודש חרי שיצאו ממצרים - נגמרו לבניי המצוות שאפו בצאתם ממצרים ונשאר מקרבן פסח. וילונו על משה האם נמות ברעב... התחלנו ללמוד על המן ונסיונותיו.

פרק טז

ירידת המן

מהם היו הנסיונות במן?

- ❖ איש לפי אוכלו ילקטו יום יום. (לא יותר ולא פחות).
- ❖ לא תותירו ממנו עד בוקר.
- ❖ ביום שישי, להשאיר למחרת.
- ❖ להכין את כל המן לאכילה לשבת מיום שישי.
- ❖ לא לצאת ללקוט מן בשבת. (למדנו איסור טלטול חפצים בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים). (במקום שאין ערוב. - הערוב עושה את הכל רשות היחיד?)
- ❖ בשבת לא להשאיר ליום ראשון.
- ❖ ה' מצווה להשאיר מן לדורות עולם. מדוע?
- ❖ תשובות התלמידים:
- ❖ כדי שיראו מה אכלו ב"י במדבר.
- ❖ כדי שיזכרו את הנסים הגדולים שעשה ה' לבני"י.
- ❖ שיאמינו בה'.
- ❖ שידעו שה' הוא זן ומפרנס לכל.
- ❖ סיפרנו על ירמיהו הנביא:

בימי ירמיהו כשהיה ירמיהו מוכיחם למה אין אתם עוסקים בתורה ?

והם אומרים נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה מהיכן נתפרנס?

הוציא להם צנצנת המן אמר להם: " ראו דבר ה'" שמעו לא נאמר אלא ראו. בזה נתפרנסו אבותיכם! הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו.

רפידים

בני"י ממשיכים לכיוון מדבר סיני הם מגיעים ל"רפידים". ואין מים לשתות העם.

מה פרוש השם רפידים? מדוע נקרא כך? מלשון רפוי, לא חזק.

במה הם היו חלשים? לא היה להם אוכל? הכוונה היא חלשים ברוחניות. כשאין מים צריך להתפלל ולא לריב עם משה מים. גם משה לא מתפלל למים. כי צריך שעם ישראל יתפלל! עד קריעת ים סוף בני"י לא עשו כלום. ומשה אומר להם ה' ילחם לכם ואתם תחרישון. אבל אחרי ים סוף, בני"י צריכים ללמוד לעשות ולהתפלל. כשהבן לא פונה אל האב, האבא דואג שיחסר לבן, כדי שהבן יבוא ויבקש מהאבא. שידע מנין כל המזון. .. ה' אומר למשה "קח אֶתֶּךָ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל" והכה על הצור (סלע) בחורב ויצאו ממנו מים. מדוע לוקח את זקני העם? כדי שיראו שהמים יוצאים מהסלע ולא היה שם מים לפני כן.

מלחמת עמלק

שאלו התלמידים? מדוע כתוב ברפידים? הרי אנחנו יודעים שהם ברפידים? ת. התלמידים: בגלל שהם חלשים בא עמלק להלחם איתם. חלשים? ת. התלמידים ברוחניות. למה הם חלשים? שהם עדין לא למדו שהם צריכים להתפלל. ספרנו על חסיד שבא לרב שלו ואמר לו: אישתי חולה ואין לי פרנסה והפרה שלי מתה וכו'.. שאל הרב: אז מה אתה רוצה שאני אעשה? ענה החסיד שהרב יתפלל. א"ל: ואתה מתפלל!?

סמך פרשה זו למקרא זה לומר תמיד אני ביניכם ומזומן לכל צרכיכם ואתם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין?! חייכם שהכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים אלי ותדעון היכן אני. משל לאדם שלקח את בנו ויצא לדרך. בא אריה לפניו נתן האב את בנו לאחריו. בא זאב מאחריו העלה את בנו על כתפיו. היה אותו הבן רואה חפץ ואומר אבא טול חפץ זה ותן לי והוא נותן לו וכן שניה וכן שלישית פגעו באדם אחד אמר לו אותו הבן: ראית את אבא? אמר לו אביו: אינך יודע היכן אני? השליכו מעליו ובא הכלב ונשכו.

למדנו על מלחמת עמלק משה אהרון וחור (בנה של מרים הנביאה) עלו אל ראש הגבעה ויהושע לוקח אנשים מובחרים- גיבורים וצדיקים- לא מספיק גבורה צריך שיהיו יראי ה'.

כאשר מרים משה ידיו ישראל מנצחים וכאשר יוריד ידיו וגבר עמלק. מה זה קסם? ת. התלמידים: לא מרים את ידיו הכוונה שמסתכל למעלה ומתפלל. כך ילמדו בני"י ישראל מה כוחה של תפילה ובלא תפילה אי אפשר לנצח במלחמה.

משה יושב על אבן מדוע וכי לא היה כסא או כרית?

ת. התלמידים: כי בני בצרה. כמו שה' היה בסנה כשבני היו במצרים.

לפני ה' משה לא יושב בכסא כבוד.

פרק יז

מלחמת עמלק

נכשלו ברפידים. ולכן בא עמלק וילחם בישראל.

עמלק מגיע כשעם ישראל רפוי וחלש בתורה ובמצוות. כשעם ישראל הולך בדרך ה' עמלק לא יכול להלחם בישראל.

אחד התלמידים שאל כיצד עמלק נלחם הרי היו ענני כבוד?

הסברנו כיון שהיו חלשים במצוות. פתחונות הפסוקים בחומש דברים על מעשה עמלק. "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים... ואתה עיף ויגע לא ירא אלוקים" יש מצוה לזכור את מעשה עמלק.

כיצד זוכרים. קוראים בתורה את מעשה עמלק. חכמים קבעו לקראו בתורה את מעשה עמלק לפני פורים מדוע?

כי בפורים הרגו את המן ובני ביתו... הם היו מזרע עמלק.

אחד התלמידים שאל מדוע הייתה גזירה של המן להשמיד ולהרוג את כל היהודים? איזה חטא הם עשו?

שמחתי מאוד על השאלה. למדנו ששאלה זו נשאלה ע"י התלמידים של רשב"י. בע"ה התחלנו את ההקדמה למגילת אסתר כדי לענות על שאלה זו.

מצוות מחה תמחה את זכר עמלק.

הסברנו שעמלק זה עם שכל תפקידו לשנוא את ישראל והתורה. אחריו יש עוד עמים שנלחמים בישראל הוא הראש של שונאי ישראל "ראשית גויים עמלק."

בסוף פרשת בשלח "כי יד על כס-יה מלחמה לה' בעמלק מדור דור"

יש שבועה להלחם בעמלק לכל הדורות.

ראינו שבמקום לכתוב כסא כתוב "כס" חסר א' ובמקום לכתוב את שם ה' מלא י-ה-ו-ה כתוב רק חצי משמו של השם י-ה.

כל זמן שיש עם שנלחם בתורה ובישראל לא כל העולם עובדים את ה'. לא כולם מקבלים עליהם על מלכות שמים. כסא מלכות ה' חסר ואינו שלם. ושמו של ה' בעולם חסר ואינו שלם לא כולם קוראים בשם ה'.

פרשת יתרו

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ כִּהְיוּ מִדְּבַר יְהוָה אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה מֶֹה שְׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא? יציאת מצרים ומלחמת עמלק.

נִיָּקַח יְתֵרוֹ... אֶת־צִפְרָה" כיצד הביא יתרו את צפורה ובניה למדבר ממדין הרי משה לקח אותם איתו למצרים? ת. כשהרון יצא לקראת משה אמר למשה מדוע אתה מביא אותם למצרים שם אנו עבדים ואתה מוסיף על הראשונים מיד שלח משה אותה לבית אביה. לכן כתוב "אָחַר שְׁלוּחֵי־קָה"

"וַיָּבֵא יְתֵרוֹ... אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר" מדוע כתוב אל המדבר הרי אנו יודעים שהיו במדבר? אלא התורה באה ללמד שיתרו היה גר אמיתי! הוא לא בא בשביל לקבל כבוד או הנאות.

הוא עזב את תפקידו המכובד, את ביתו הנעים והממוזג.

והלך אל המדבר מקום תוהו ושממה. כדי לשמוע תורה.

הזכרנו כיצד מתגיירים: מילה + טבילה והוא צריך לקבל עליו את כל המצוות.

וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לְקִרְיַת חֵטְנוֹ עם ישראל מאוד מכבד את יתרו. משה יוצא לקראתו ואחריו אהרן וכל ישראל.

וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְיִשְׂרָאֵל... ויחד- וישמח. אך מדוע התורה לא כותבת וישמח? אלא יש כאן רמז שיחד עם השמחה נעשה בשרו חידודין - רועד שהיה גם מצטער על איבוד מצרים. אדם שמתגייר כיון שהיה בעבר גוי יש לו רגש וקשר לגויים לכן אסור לזלזל בגוי בפני גר.

וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְרוּךְ ה' אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פְּרָעָה אֲרֵץ קִשָּׁה וּמֶלֶךְ קִשָּׁה.

עֲתָה יִדְעֵתִי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹקִים. כיצד יתרו הכיר אל כל סוגי ע"ז? יתרו עבד את כל ע"ז שבעולם וראה שכולם שקר.

וַיָּבֵא אֶהָרֹן וְכָל זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַכֵּל לֶחֶם עִם חֵתָן מִנְּשֵׂה מְדוּעָה לֹא כְתוּב שְׂמֵשָׁה אֶכֶל יַחַד אִיתָם? שמה היה משרת אותם כמו אברהם אבינו.

עצת יתרו: הדגשנו את המסירות נפש של משה שרוצה בעצמו לעשות את המצוות וללמד ולשפוט את העם הרי הוא יעשה זאת הכי טוב... וַיֵּשֶׁב מִנְּשֵׂה לְשֹׁפֵט אֶת הָעָם... הַבִּקְרָה עַד הָעָרֶב: וַיֵּרָא חֵתָן מִנְּשֵׂה... וַיֹּאמֶר חֵתָן מִנְּשֵׂה לֹא טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה: נבל תבל גם אתה גם העם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי כָבֵד מִמֶּךָ הַדְּבָר לֹא תוּכַל עֲשׂוֹהוּ לְבַדְּךָ: עֲתָה שָׁמַע בְּקִלִּי אֵינְעִצְךָ... וְהִזְהַרְתָּ אֶתְהֶם אֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדְּרֹךְ יִלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן: וְאֶתְהָ תַחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשֵׁי תִיל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֲמַת שְׂנֵאֵי בַעַל... וְשֹׁפֵטוֹ אֶת הָעָם בְּכָל עֵת וְהָיָה כָּל הַדְּבָר הַגָּדֹל וְבִיאוֹ אֲלֶיךָ וְכָל הַדְּבָר הַקָּטָן וְשֹׁפֵטוֹ הֵם וְהַקָּל מֵעֲלֶיךָ וְנִשְׂאוֹ אֶתְךָ:

מהם הדברים שצריך להיות לשופטים:

- אנשי חיל
- יראי אלוקים
- אנשי אמת
- ושונאי בצע

פרק יח

תלמידי הכיתה מיד שאלו כיצד יתכן שפרשת מתן תורה נקראת על שמו של גוי?

הסברנו שאנו למדים מכאן שהתורה שייכת לכל העולם.

וכל מי שרוצה להיות חלק מעם ישראל יכול לבוא ולהתגייר כמובן רק אם הוא רציני.

יתרו היה אדם מאוד רציני.

הוא לא בא בשביל לקבל כבוד או הנאות.

הוא עזב את תפקידו המכובד, את ביתו הנעים והממוזג.

והלך אל המדבר מקום תוהו ושממה. כדי לשמוע תורה.

הזכרנו כיצד מתגיירים: מילה + טבילה והוא צריך לקבל עליו את כל המצוות.

ואכן עם ישראל מאוד מכבד את יתרו. משה יוצא לקראתו ואחריו אהרן וכל ישראל.

משה יושב לשפוט את העם בעצמו - המסירות נפש רבה, מבוקר עד ערב.

יתרו אומר לו: לא טוב הדבר אשר אתה עושה לעם.

מדוע זה לא טוב? ת. נבל תיבול. מה יתרו מציע?

מהם הדברים שצריך להיות לשופטים?

- אנשי חיל
- יראי אלוקים
- אנשי אמת

• ושונאי בצע

פרק יט

ההכנות למתן תורה

עם ישראל יוצא ממצרים ומצפה למתן תורה

כבר במעמד הסנה אומר ה' למשה בצאתכם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה.

עם ישראל מגיע למדבר סיני אחר שנסעו מרפידים ועזבו את העברות והחולשות - חזרו בתשובה. קודם צריך להתנקות מהחטאים ורק אחר כך אפשר לקבל תורה.

☒ ביום הראשון יום א' ר"ח סיון באו למדבר סיני ויחנו במדבר. - מנוחה.

אי אפשר להיות עייפים במתן תורה. אדם עייף לא יוכל לקבל את התורה בשלמות ובשמחה.

כתוב "ויחנו במדבר סיני" - בלשון רבים. "ויחן ישראל נגד ההר" - בלשון יחיד כאיש אחד בלב אחד!

התורה לא נתנה אלא לכל עם ישראל ולא לכל אחד ואחד!

בגלל שכל עם ישראל קיבל את התורה. כל אחד שייך לתורה כי הוא חלק מעם ישראל.

☒ ביום השני במדבר סיני נאמר להם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש

"וַיִּעַנּוּ כָל-הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ, כָּל אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה."

כל אשר דבר ה' נעשה אע"פ שלא יודעים מה ה' יצווה אותם עם ישראל עונה "נעשה!" - אנחנו יודעים שדבר ה' הוא טוב ונכון לנו גם אם אנו לא מבינים.

☒ ביום הרביעי נאמרו להם הכנות ואזהרות לקראת מ"ת.

אילו הכנות נאמרו לבני"י?

1. לא לעלות בהר.

2. כבוס בגדים.

3. אסור לגשת אל אשה

אלו הכנות איך להראות בחוץ. האם זה מספיק או שצריך גם להכין את הנפש שלנו?

חשוב איזה הכנות נוספות עשו בני"י לקראת מתן תורה!

תשובה, תפילה, כיבוד הורים גמ"ח

"ביום השלישי בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים... ויחרד כל העם אשר במחנה."

התחיל מ"ת ועם ישראל עדיין נמצא במחנה?

מדוע?

1. העם נחרד כששמע את הקולות...

2. למדנו שהקב"ה **הקדים** לפני בני"י כחתן שיוצא לקראת כלה.

הקב"ה כ"כ אוהב את ישראל ורוצה לתת את התורה לעם ישראל שהוא יוצא לקראתם כמו חתן שיוצא לקראת כלה.

עשרת הדברות

- אנכי ה' אלוךיך - מצוות אמונה בה'. שידע שה' הוא האלוקים.
- לא יהיה... אלוהים אחרים. שלא יאמר שיש עוד אלוהים חוץ מהשם.
- לא יהיה לך אף אם אינך עובד אותם.
לא תעשה לך פסל, -איסור עשיית פסל, אפלי שלא רוצה לעובדו. (אלא רוצה למוכרו וכו')
לא תשתחוה להם-אף שאין זו דרך אותה עבודה זרה-תמיד פעולת השתחויה פרושה לעבוד לאותם אלוהים אחרים.
ולא תעבדם- שאין לעובדם בדרך העבודה שהם עובדים אותם.
(אפי' שזו דרך שניראת מזלזלת בעיני כמו לזרוק עליה אבנים - כיון שזו דרך עבודתם)
כי אנכי ה'.. אל קנא - שאיני מותר לעובדי עיני.
פְּקֹד עֹן אֲבֹת עַל-בְּנֵים עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-רְבָעִים לְשָׁנָאִי. - זוכר ומעניש על חטא אבות עד דור רביעי.
מדוע בנים נענשים על חטאי האבות?
אלא כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם וממשיכים לעשות את חטאים של האבות הם גם נענשים. (סנהדרין כז)
וְעֵשָׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים לְאֶהָבִי וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתַי. - זכות אבות לאלפים.
שכר מצוות גדול (פי500 מעונש העוונות)
לא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁוְא- שלא לישבע לחינם (לא לישבע על דבר ברור)
- **כי לא יִנְקֶה ה' אֶת אִשְׁרֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-שְׁמוֹ לְשָׁוְא. - איסור שבועת שקר.**
- **זָכֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ -ראיינו שבעשרת הדברות בחומש דברים כתוב "שְׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת" למדנו שהם נאמרו בדיבור אחד. כמו שאנו אומרים בקבלת שבת שמור וזכור בדיבור אחד השמענו אל המיוחד. -אין בנ"א יכולים לומר שתי מילים יחד.
"זכור" מצוות עשה לזכור את השבת.
כיצד אנו מקימים מצוות זכירת שבת ? על ידי דיבור בפה , בברכת קידוש.
האם יש עוד מצוות שצריך לזכור ?
עמלק - זכור את.. עשה לך עמלק. קוראים בתורה פרשת עמלק. (בשבת זכור.)
יצ"מ - לכן קוראים ביום ובלילה פרשה שלישית בקריאת שמע שיש בה זכירת יצ"מ.
ימי פורים-(מצוות נביאים -דברי קבלה) כתוב במגילה והימים האלה **זוֹכְרִים** ונעשים -קריאת מגילת אסתר.
"שמור" - מצוות לא תעשה (לאו) איסור עשיית כל מלאכה.
אתה - כל יהודי מעל גיל בר מצווה.
ובנך ובתך - אתה מצווה שילדך הקטנים אפי' שלא מבינים כלום שלא יחללו שת בגללך -אסור לומר לילד בגיל שנה או שנתיים להדליק אור בשבת.
(אבל ילד שמבין אפי' שאינו בר מצווה חייב מדין חינוך.)
עבדך ואמתך - שעבדים שלך או בהמות שלך לא יחללו שבת. -לדוגמא אסור לחרוש עם השור שלך בשבת.
(אבל מותר לשור שלך לאכול עשב בשבת כך הוא נח וכתוב לעמן ינוח שורך.)**
- **"כבד את אביך ואת אימך". מצוות עשה**
"איש אימו ואביו תיראו". בחומש ויקרא מצוות מורא אב ואם. מצוות לא תעשה אסור לפגוע בכבודם זהירות מלפגוע...
מי קודם ?
בחומש שמות **אב מוקדם לאם** ובחומש ויקרא **אם קודמת לאב** = **מלמד שחייב בכבוד שניהם בשווה!**
למדנו מדוע ביחס לכיבוד אב קודם לאם בפסוק. - כיוון שנוח לאדם לכבד אימו יותר מאביו שהיא משלדתו בדברים.
וביחס ליראה בד"כ אדם ירא יותר מאביו לכך הקדים אם לאב בפסוק.
"איש אימו ואביו תיראו".
גדולת מצוות כיבוד הורים.

למדנו שמצוות כיבוד הורים נמצאת בתוך חמש הדברות הראשונות - שהם מצוות בין אדם למקום.

אך בלוחות הברית במעמד הר סיני נאמרו גם 5 דיברות בין אדם לחברו.

הסברנו שאי אפשר להיות צדיק וקדוש רק במצוות שבין אדם למקום אלא צריך להיות צדיק שחי בעולם עם אנשים ומתנהג בכבוד גם בין אדם לחברו.

- המשכנו במצוות לא תרצח
- לא תנאף. להתחתן עם אשת איש
- במצוות אלו הרחבנו בחשיבותם.
- שאפי' אומרים לו לאדם עבור עבירה זו או שתיהרג בכל המצוות והוא אנוס ויעבור על המצווה ולא יהרג.
- חוץ משלוש מצוות ע"ז שפיכות דמים ולא תנאף - שיהרג ולא יעבור.
- לא תגנב-גונב נפשות. חוטף אנשים.
- ולא תענה ברעך עד שקר.-איסור עדות שקר.עבירה בדיבור בלבד גם היא אסורה!
- לא תחמד למדנו שאדם לא יקנא בממון חברו. ויזהר בכל אשר לרעהו נ.ב.
- אנו לומדים את עשרת הדברות בע"פ כדאי ללמוד עם התלמידים בבית, ולעודד אותם וכמובן להחמיא להם.

פרק כ

המשך עשרת הדברות

התחלנו את השבוע במצוות "כבד את אביך ואת אימך".

למדנו מדוע ביחס לכיבוד אב קודם לאם בפסוק. - כיוון שנוח לאדם לכבד אימו יותר מאביו שהיא משלדתו בדברים. וביחס ליראה בד"כ אדם ירא יותר מאביו לכך הקדים אם לאב בפסוק "איש אימו ואביו תיראו".

פתחנו במבצע כיבוד הורים - "הנני" יש בכיתה שלט גדול עם עשרות פתקים על מצוות כיבוד הורים. אשמח לקבל מכל התלמידים להמשיך להביא פתקים.

גדולת מצוות כיבוד הורים.

למדנו שמצוות כיבוד הורים נמצאת בתוך חמש הדברות הראשונות - שהם מצוות בין אדם למקום.

המשכנו במצוות לא תרצח לא תנאף לא תגנב לא תחמד-

הרחבנו במצוות לא תרצח בנושא מלבין פני חברו. זה גם נקרא שפיכות דמים. ו

כן במצוות לא תגנב ולא תחמד למדנו שאדם לא יקנא בממון חברו. ויזהר בכל אשר לרעהו.

הפסוקים לאחר מתן תורה: "וכל העם רואים את הקולות" "אע"פ שא"א לראות את הנשמע.

במעמד הר סיני כל ישראל היו נביאים, ויכלו לראות את דבר ה'.

קדושת המקדש - "אלוקי כסף ואלוקי זהב לא תעשו לכם"

לא לעשות אלוקי זהב גם אם זה לעבודת ה'.

אסור להוסיף יותר משני כרובים לבית המקדש.

קדושת המזבח - לא לבנות את המזבח עם ברזל, משום שעושים ממנו כלי מלחמה, לא ראוי שיעשה המזבח שהוא מקרב את האדם לרשב"ע, ע"י הברזל שמקצר ימיו של האדם. וכן הזכרנו את דוד המלך שלא יכל לבנות את בבמ"ק אע"פ שכל מלחמותיו היו מלחמות מצוה. כבוד המזבח - ולא תעלה במעלות על מזבחי. שלא תגלה ערותך. . .

פרשת משפטים

פרק כא

שמנו לב שיש אות ו'. - "ואלא המשפטים" והסבירו התלמידים שזו ו' חיבור שמחברת את פרשיות יתרו משפטים. למדנו שהדינים בין אדם לחברו מאוד חשובים. א"א לקיים את מצות שבין אדם למקום בלא שמירה וקיום על מצוות שבין אדם לחברו. עוד הסברנו שבמיוחד ע"י דקדוק מצוות בין אדם לחברו ע"פ התורה מתגלה מלכות ה' בעולם, ברחוב, בהתנהגות בין אדם לאדם. (מלכות המלך היא ע"י שמקימים את החוקים שלו). אנו למדים שמצוות בין אדם למקום של התורה הם יותר מדויקים ונכונים מכל החוקים של בני האדם, הם יותר שלמים מחוקי האדם. "ואלא המשפטים אשר... לפניהם" - ה' מצווה את משה ללמד את בני" את החוקים, שיהיו ברורים לפניהם כמו שולחן ערוך שמוכן לאנשים לאכילה.

עבד עברי

הקדמנו ללמד שב"ד מוכרים גנב שאין לו מה לשלם לעבד. והקשנו לשאול מי יקנה עבד גנב? מי יקנה עבד שא"א לעבד בו את כל העבודות? (אסור להעביד אותו עבודות בזויות) מי יקנה עבד שצריך לפרנס אותו וילדיו, וצריך לכבדו ולתת לו תנאי מחיה טובים לפחות כמו שלו. (למשל: אם יש לאדון מיטה אחת, העבד ישן על המיטה והאדון על הקרקע...). ספרתי לתלמידים על ר' אריה לוי - רב האסירים. שארח בביתו אסיר שהשתחרר מהכלא. וכשהלך לישון ברח האסיר עם כלי כסף שגנב. ר' אריה רץ אחריו וצק לעברו **מחול לך מחול לך** כדי שלא יהיה בידו חטא גזל. ממש לא כדאי להכניס גנב לבית. א"כ מי יקנה איש גנב? ענו התלמידים "יהודי כמו ר' אריה לוי" בשביל מה יקנה אותו. "בשביל ללמד אותו, בשביל שיחזור בתשובה" הסברתי שזה הפתרון הכי טוב לגנבים: בכסף שהוא נמכר יוחזרו חובותיו. ואצל האדון ילמד לעבוד, ילמד מהאדון שלו לתת, וילמד לעשות חסד, ואדונו ילמד אותו לחזור בתשובה.

דיני עבד עברי:

- ❖ יוצא לחפשי בשנת השמיטה.
  - ❖ אם בא בגפו (לבדו ללא אישה) יוצא לבדו - אין האדון נותן לו שפחה כנענית להוליד ילדים.
  - ❖ אם יש לו אישה וילדים - האדון צריך לפרנס אותם. ויוצאים איתו לחפשי בשמיטה.
  - ❖ אם אין לו אישה האדון יכול לתת לו שפחה כנענית ללדת ילדים (הילדים יהיו עבדים כנעניים). גם בזמן שהעבד יוצא לחרות יישארו השפחה ובניה אצל האדון.
  - ❖ כ"כ טוב לעבד ורוצה להישאר - ורצע אדונו את אזנו במרצע. ועבדו לעולם עד שנת היובל.
- אמה עבריה**
- "כי ימכר איש את ביתו לאמה - הסברנו שהאדם יכול למכר את ביתו הקטנה לאמה - (ע"פ תורתנו אדם יכול לחתן את בתו הקטנה). עיקר הנושא הוא שיהיה לה טוב, שהאדון יגדל אותה ויבחר בה לכלה לעצמו או לבנו. כמשפט הבנות יעשה לה: אם בוחר בה לאישה חייב לדאוג לה ולכבדה כמו אשתו. "שארה כסותה ועונתה לא יגרע": חייב הבעל לדאוג לאשתו לפרנסה - מזון. כסותה - בגדיה. וחייב לשמח אותה ולהאוב אותה.
- לא לוקח אותה לכלה:**
- כתוב **שהוא בוגד** בה. ואינו יכול למוכרה לאחר.
  - וכשהיא גדולה (בת 12) יוצאת לחפשי.
  - או אביה יפדה אותה.
  - או תצא בשביעית.
- דיני רוצח במזיד - אם יש עדים והתראה בית דין ממתין אותו. רוצח בשוגג - גולה לעיר מקלט שם ילמד מהלויים ערך של חיים שידע להזהר להבא. אם אין עדים. ה' מזמן אותם למקום אחד שם ה' גורם שהרוצח בשוגג יהרוג בשוגג את הרוצח במזיד. כך זה גולה והשני שרצח במזיד נהרג.
- ❖ למדנו דיני **אדם שהזיק** לרעהו שחייב לשלם (חמשה תשלומים):

שבת - "שבתו יתן"

ריפוי - "ורפא ירפא"

נזק - "עין תחת עין"

צער - "כויה תחת כויה"

בושת - הבושה שהוא התבייש. (לא למדנו מהפסוקים. ובכל זאת הזכרנו.)

דיני שור שהרג:

תם השור יסקל ובעל השור נקי.

שור מועד וגם בעליו יומת-ויפדה את עצמו בכופר.

שור שהזיק:

שור שנגח או בעט והתנהג העצבנות חייב גם ברחוב ברשות הרבים.
תם משלם חצי נזק. מועד-נזק שלם.

בור -מכשול

"כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור"

אע"פ שהבור ברשות הרבים החופר הוא אחראי ומחייב לשלם את הנזק.

וכן כל מכשול שאדם השאיר ברחוב (מים, שמן, אופניים...)

גנב

התורה נותנת עונש בהתאם למעשה הגניבה. וכדי שלא ישתלם שוב לגנוב. אין התורה מסתפקת בהחזרת הגניבה אלא אם הוא חוזר בתשובה מעצמו והודה לפני שהתחייב בב"ד. עוד למדנו שהתורה מתחשבת בגנב ובכבודו.

גנב שור ושחט או מכר אותו - שור שבטלו ממלאכתו משלם פי 5

גנב שה ושחט או מכר אותו - שהתבזה בזמן הגניבה והיה צריך לסחוב אותו על הכתף ישלם פי 4.

גנב שאר דברים משלם כפל.

אם הודה משלם רק את הקרן (מה שגנב) ולא מוסיף את הקנס. (תשלומי ארבעה וחמשה או כפל)

דיני מבעה

כי יבער-איש שדה או-כרם ושלח את-בעירה ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו ושלם.

"כי יבער איש שדה" הכוונה שהוא שלח את בהמותו לתוך שדה חברו והזיק בדרך הנורמאלית בשדה של חברו. או באכילה = בער, האכילה מבערת את התבואה.

או שהזיק ע"י הליכתה של הבהמה ע"ג התבואה של חברו. =ושלח את בעירו ע"י שילוח בהמתו הזיק.

זה נקרא נזקי "שן ורגלי" על נזק זה חייב אם בהמתו הזיקה: "בשדה אחר" בשדה של איש אחר בשדה פרטית של חברו. אבל ברחוב (ברשות הרבים) מותר לבהמה שלו ללכת לדרוך כהרגלה ולאכול. אם אדם הניח ירקות הרחוב והחמור שלי אכל אני לא מזיק ואיני חייב לשלם לו מדיני "שן"

פסוק ה'- דיני אש

"כי-תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ושלם המבער את-הבערה"

אע"פ שהדליק בתוך החצר שלו והרוח גרמה לאש להתפשט ולהזיק, זו אחריות של המבער.

זה לא דוקא אש - אלא גם אם הניח חפץ במקום שיכול להזיק ע"י כח אחר רוח (למשל).

מה הדין אם הניח אבן על הגג ונפלה ברוח סערה שבדרך כלל אינה נושבת האזור?

ת. אינו חייב לשלם כיון שהוא שמר על האבן כמו שצריך.

אם נפלה ברוח רגילה שמצויה באזור חייב.

התחלנו ללמוד דיני שומרים. חילקנו בין :

שומר שמתנדב לשמור = שומר חנם חייב אם פשע ולא שמר טוב ופטור אם נגנב או נאבד. אך חייב לישבע..אם הוא הגנב ישלם כפול.

שומר שמקבל תשלום = שומר שכר חייב בגניבה ואבידה. כיון שקיבל שכר על השמירה חייב לשמור יותר טוב. אך פטור באונס.

שואל, שרק הוא הנהנה = חייב תמיד אפי' אם באונס נגרם נזק לחפץ.

בדיני גרים יותם ואלמנה ועני

- למדנו על האיסור להונות גרים -וגר לא תונה.
- ולא תלחצנו -בגזילת ממון.
- אלמנה ויתום לא תענון-אסור לצער אותם.

בכל המצות הללו שאלנו האם זה מצווה דווקא לאנשים אלו גר, יתום, אלמנה, עני?

האם תמיד יותר קשה לאנשים אלו?

לא! יש הרבה גיבורים וטובים שאע"פ שהם באו מארץ אחרת ואין מי שידאג להם, בכל זאת יש להם גבורה מיוחדת ופעמים רבות אף הם טובים ומצליחים יותר מאחרים.

האם דודא אותם אסור לצער?

תשובת התלמידים :

דאי אסור להונות ולרמות או לצער... כל אדם.

אלא כיון שיותר מצוי לפגוע בחלשים וזה יותר פוגע בהם.

התורה מביאה אותם כדוגמא וגם יותר מקפידה על מי שפוגע בהם.

לכן כתוב "אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו".

דברנו על חלשים בכל התחומים כדור רגל, לימודים... .

שאסור לפגוע בהם.

זה יותר מצער אותם !

להפך צריך לכבד אותם ולחזק אותם ולעזור להם.

כך הם יוכלו להתחזק. התפקיד שלנו בכל מקום :

בבית בכיתה וברחוב.

לאחים ואחיות לחברים בכיתה ולכל אדם...

להאיר פנים ולחזק ולעודד כל אחד. כך יהיה להם כח לגדול ולהצליח.

כמו אהרון הכהן שהיה מתעסק עם כל עם ישראל מעולם לא אמר לאדם סרחת -אתה לא מוצלח...

פרק כב

פסוקים טו עד כ: דיני גרים יותם ואלמנה ועני

▪ למדנו על האיסור להונות גרים -וגר לא תונה.

▪ ולא תלחצנו -בגזילת ממון.

▪ אלמנה ויתום לא תענון-אסור לצער אותם.

▪ מצוות הלוואה.-אם כסף תלווה את עני.

א. לא תהיה לא כנשה- אל תדרש ממנו את כספך בחוזק.

ב. לא תשימון עליו נשך -איסור ריבית. כמו נשיכה שמכלה ואוכל את ממונו.

ג. עד בא השמש תשיבנו לו-חובה להחזיר לו משכון בזמן שהוא צריך להשתמש בו כמו בגד יום ליום ובגד לילה להשיב לו בערב.

ד. בכל המצות הללו שאלנו האם זה מצווה דווקא לאנשים אלו גר, יתום, אלמנה, עני?

תשובה :

דאי אסור להונות ולרמות או לצער... כל אדם.

אלא כיון שיותר מצוי לפגוע בחלשים וזה יותר פוגע בהם.

התורה מביאה אותם כדוגמא וגם יותר מקפידה על מי שפוגע בהם.

לכן כתוב "אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו".
דברנו על חלשים בכל התחומים כדור רגל, לימודים...
שאסור לפגוע בהם.

זה יותר מצער אותם !

להפך צריך לכבד אותם ולחזק אותם ולעזור להם.

כך הם יוכלו להתחזק. התפקיד שלנו בכל מקום :

בבית בכיתה וברחוב.

לאחים ואחיות לחברים בכיתה ולכל אדם...

להאיר פנים ולחזק ולעודד כל אחד. כך יהיה להם כח לגדול ולהצליח.

ספרנו שאהרון הכהן שהיה מתעסק עם כל עם ישראל מעולם לא אמר לאדם סרחת - אתה לא מוצלח...

פסוק כז : איסור ברכת ה' ונשיא הסברנו שאיסור קללת ה' כל כך חמור

לכן אומרים זאת בלשון הפוכה איסור ברכת ה'.

עוד שאלנו מדוע איסור קללת נשיא - דיין היא יחד עם כבוד ה'.

התלמידים ענו שהדיין הוא דן את חוקי ה' וזה כבוד ה'.

פסוק כח : איסור איחור תרומות ומעשרות

מלאותך-שהתבואה מלאה-שלמה.

ודמעך -פרות שנותנים דמעות -גפן ויין שהשבח שלהם הוא היין והשמן שדומע מהם.

מהתורה רק פרות אלו חייבים בתרומות ומעשרות ואסור לאחר את התרומות ומעשרות ולשנות את סדר נתינתם.

קודם **תרומה גדולה** לכהן ואח"כ **מעשר ראשון** ללוי (ומתוך מעשר ראשון צריך להפירש מעשר מן המעשר לכהן) ואחר כך **מעשר שני**(בשנים א,ב,ד,ה) או **מעשר עני**(בשנים ג,ו)

"מלאותך ודמעך לא תאחר"- גם כשאנו **מלאים** עשירים או **דומעים** ועניים אסור לאחר ולהתעצל בכל המצוות.

מצוות בכור אדם ובכור בהמה ואיסור נבלה.

למדנו שבכור אדם רק מגיל 30 יום אחר הלידה יצא מכלל נפל. וכן בכור בהמה יוצא מכלל נפל ביום השמיני. לפני כן אינו ודאי חי ואסור לתת אותו לכהן אם הוא בכור או להקריב ממנו קרבן וכן אסור לאכול אותו שהוא לא חי הוא נבלה וטרפה.

[כט] כִּן תַּעֲשֶׂה לְשֶׁרֶף לְצִאֲנֶךָ שְׁבַעַת יָמִים יִהְיֶה עִם אִמּוֹ בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי תִתְּנֶנּוּ לִי : **[ל]** וְאִנְשֵׁי קִדְשׁ תִּתְּיוּן לִי וּבְשֶׁר בְּשִׂדָּה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לְפָלֶבֶת תִּשְׁלַכּוּן אֹתוֹ : (ס)

מדוע נותנים את הנבלה לכלב? (רמז יצ"מ)

תחילת פרק כג

לא תשא שמע שְׁנָא אֶל תִּשֹׁת יָדְךָ עִם רֶשַׁע לְהִלִּית עַד חֲמָס :-

הרחבנו שאדם צריך להיזהר ולא להיגרר אחרי עצת רשעים. הרבה פעמים זה מאוד קשה זה יכול להיות עצה של חבר שאני מאוד מחזיק ממנו וקשה לי לסרב לעצתו.

[ב] לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רֵבִים לְרַעַת וְלֹא תַעֲנֶה עַל רֵב לְנִטּוֹת אַחֲרֵי רֵבִים לְהִטּוֹת :

איסור ללכת אחרי רבים לרעות

למדנו שני איסורים :

1. בית הדין לא פוסקים דין מיתה לפי רוב של אחד למשל 11 כנגד 12.
2. כשיש רוב שיש להם עצה או רעיון רע אסור ללכת אחריהם קשר רשעים או מן המניין. סיפרתי שראיתי מדבקה על אחד הרכבים : "הרוב טוב הרוב קובע"

ג וְדַל לֹא תִהְיֶה בְרִיבוֹ :

אסור להדר את דינו של עני כדי לרחם עליו. חייבם לפסוק את הדין על פי דבר ה' ולברר מה האמת.

ד כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֵיבֶדְךָ אוֹ חֲמֹרֹו תֵעָה הַשֵּׁב תִּשְׁיָבֵנוּ לוֹ :

ה כִּי תִרְאֶה חֲמֹר שֶׁנֶּאֱדָרְבָּךְ תַּחַת מִשְׁאוֹ וְחִדְלָתָּ מֵעֵזֵב לוֹ עֵזֵב תֵּעֲזֹב עִמּוֹ :

מצוות השבת אבידה וכן לעזור למי שצריך עזרה בדרך אפילו אם הוא אדם שאני שונא אותו - עוד הדגשנו שכך הם יכולים להיות שוב חברים. ואולי זו הסיבה שהקב"ה גלגל דווקא לידך את האבידה של חברך שאתה שונא אותו.

שאלנו מה הדין אם משהו בא לעזור לאדם שנתקע בדך ובעל החמור או המשאית אומר יש לך מצווה מהתורה לפרוק ולטעון אני הולך לשתות קפה. התלמידים התבקשו להוכיח את תשובתם מתוך הפסוק.

לא תִּטָּה מִשְׁפָּט אֲבִינְךָ בְרִיבוֹ :

לכאורה זה כמו פסוק ג.

למדנו ששם למדנו שאסור לפסוק לטובתו של העני. ו

כאן להיפך שאסור לפסוק לטובת אדם מכובד ועשיר מול אדם עני.

ז מְדַבֵּר שֶׁקָר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּהְיֶה כִּי לֹא אֲצַדִּיק רָשָׁע :

האין זה ברור שלא נהרוג נקי וצדיק?

רש"י מניין ליוצא מבית דין חייב, ואמר אחד יש לי ללמד עליו זכות, שמחזירין אותו, תלמוד לומר ונקי אל תהרוג, ואף על פי שאינו צדיק, שלא נצטדק בבית דין, מכל מקום נקי הוא מדין מיתה, שהרי יש לך לזכותו. ומניין ליוצא מבית דין זכאי, ואמר אחד יש לי ללמד עליו חובה שאין מחזירין אותו לבית דין, תלמוד לומר וצדיק אל תהרג, וזה צדיק הוא, שנצטדק בבית דין :

התלמידים שאלו ואולי הוא באמת חייב

לכן קראנו את סוף הפסוק: "כי לא אצדיק רשע"

רש"י כי אני לא אצדיקנו בדינו אם יצא מידך זכאי, יש לי שלוחים הרבה להמיתו במיתה שנתחייב בה :

כ-לב: בשורת הכניסה לארץ.

- הנה אנכי שולח מלאך לפניך.
- מהם שני תפקידי המלאך? (פסוק כ).
- 1. לשמרך בדרך
- 2. ולהביאך אל המקום אשר הכינותי.
- כיצד נתייחס בכבוד אל שליח ה' (פסוק כא).
- השמר מפניו, ושמע בקלו.
- "כי לא ישא לפשעכם"
- מדוע לא יסלח לפשעים שלנו?
- מי שעובר על דבריו, הוא עובר על דבר ה' כי הוא השליח של ה'.
- "כי אם שמוע תשמע בקולו ועשית כל אשר אדבר".
- מדוע כשאנו שומעים בקולו של השליח זה נקרא שאנו עושים את מה שה' מדבר?
- כששמע בקולו הובטח לנו? (פסוק כב). ואיבתי את אויבך וצרתני את צורריך.
- כשאנו נכנסים לארץ יש עמים עובדי עבודה זרה! מה הסכנה הגדולה לעם ישראל עליה מזהיר פסוק כ"ד ?

תשובה: חשש שמא נתקרב לגויים ונלמד ממעשיהם.

- קרא פסוק כ"ה מהם ההבטחות והברכות כשעם ישראל יעבוד את ה' ?
תשובה: וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך.
- **ברכות נוספות בפסוקים כו - לא.**
מהם הברכות בכל פסוק? מצא אותם בתוך הפסוק.
כ"ז- אימא ופחד על אויבי ישראל.
כ"ח- ושלחתי את הצרעה.
כ"ט "לא אגרשנו בשנה אחת "
האם זו ברכה או קללה? הסבר!
תשובה: זו ברכה. כדי שלא תהיה הארץ שממה ורבה עליך חיית השדה.
ל"א- מהם גבולות הארץ?
מים סוף עד הנהר הגדול נהר פרת.

פרק כד חזרה למעמד הר סיני

- "וַיַּעַן כָּל הָעָם קוֹל אֶחָד " מדוע כתוב בלשון יחיד? כאש אחד בלב אחד.
[12] "וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם" - מהו ספר הברית מה קרא משה לעם ישראל? הרי זה לפני מעמד הר סיני? (קרא ברש"י)
- ספר הברית.** מבראשית ועד מתן תורה, ומצות שנצטוו במרה:
"וַיֹּאמְרוּ כָל אֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע."
מדוע בני ישראל קודם אומרים **נעשה ואחר כך נשמע** והרי אינם יודעים מה יצווה ה' להם? כל אומות העולם נשאלו האם רוצים אתם לקבל את התורה? מיד שאלו: מה כתוב בה? בניי לא שאלו מדוע?

פסוק יא

- וְאֶל אֲצִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוֹ וַיִּחְזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ:
■ **מהיכן למדנו שהתחייבו נערי בניי עונש?**
תשובה שכתוב "לא שלח ידו" היו ראויים לעונש.
■ **מדוע התחייבו עונש? מה היה החטא שלהם?**
ת. שאכלו ושתו במעד הר סיני. לא התנהגו בכבוד הראוי.
■ **מדוע לא קיבלו את העונש שלהם מיד בזמן מתן תורה?**
תשובה: כי נתינת התורה מביאה חיים לעולם. התורה תורת חיים.
"וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיְהוֹשֶׁעַ מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מִשְׁחָה אֶל הָרִי."
יהושע יצא מהמחנה ורק משה עלה להר סיני. והיכן נשאר יהושע?
"וַיְהִי אַהֲרֹן וְחֹרֶר עִמָּכֶם מִי בְעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵהֶם"
מהו "חורר"? בנה של מרים הנביאה.
מה הפרוש מי בעל דברים יגש אליהם?

פרשת תרומה**פרק כה**

- פרשת תרומה מתחילה עם תרומת בני ישראל לבניית המשכן.
מי יכוד לתרום תרומה למשכן? ממי מקבלים תרומות לבניית המשכן?
תשובה בפסוק ב: וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבֹו וַתִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי:
התורמים לי - לשמי. לשם ה' ולא בשביל כבוד או סיבות אחרות. רק מי שנדבו ליבו ויש לו רצון טוב.

מנין היו להם עצי שיטים? למדנו את דברי חז"ל יעקב ראה ברוח הקודש שבני ישראל יבנו את המשכן במדבר עלפי ציווי ה'. הלך ונטע עצי שיטים במצרים וציווה את בניו כשתצאו מצרים טלו עמכם עצים אלו שעתידין אתם לבנות משכן במדבר.

מהם עורות תחשים? בהמה טהורה שהיתה בימי משה תחש שמו שהיה עורו מגוון בגווני הרבה.

"אמר רב אדא בר אהבה תחש שהיה בימי משה... תנינא לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד... שיש בו גוונין הרבה... א"ר יוסף א"ה היינו דמתרגמינן ססגונא שש בגוונין הרבה" (גמרא שבת כח.)

לשם מה צריך את המשכן? וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם:

ארון העדות

למדנו על ארון העדות ותפקידו

הכלי הכי קדוש מקומו במקום הכי קדוש. ובתוכו לוחות העדות שהם עדות על הברית שכרת ה' עם ישראל במעמד הר סיני.

מעליו הכפורת והכרובים פניהם איש אל אחיו - אחד מול השני. ופניהם כלפי הכפורת.

שולחן לחם הפנים

השולחן עשוי מעצי שיטים מצופים זהב. עליו יתנו את לחם הפנים. 12 לחמים בכל שבת.

הכהנים אוכלים אותם במקום המקדש.

נס היה בלחם הפנים, למרות שהיה נשאר שבוע שלם, היה רך חם וטרי כאילו עתה יצא מהתנור.

עוד למדנו שכל כהן קיבל מעט מאוד, והיה שבע כאילו אכל ארוחה גדולה.

מקומו במשכן בהיכל - בקודש.

בניית המשכן

אולם המשכן היה בנוי קרשים עצי שיטים כל קרש אורך 5 אמות ועוביו אמה וחצי *אמה (האם אתה יכול להרים כזה קרש?)

20 קרשים עודים לצד צפון וכן לדרום. (20 * 1.5 = 30 אמה אורך)

לצד מערת 8 קרשים.

מעל קרשים אלו היו פרושות היריעות

יריעות המשכן = ארוגות מ: שֶׁשׁ מְשֻׁזָּר וְתִכְלֶת וְאַרְגָּמָן וְתִלְעַת שְׁנֵי כָּרְבִים מְעֻשָׂה חֹשֶׁב תְּעֻשָׂה אֹתָם:

פרשת תצוה

פרק כה

אנו לומדים בכיתה את פרשת תצוה שהיא המשך פרשת תרומה בה ה' ציווה את משה על המשכן וכליו. בפרשת תצוה אנו לומדים על הכהנים עבדי ה' שלוחי עם ישראל לעבוד את עבודת המשכן.

לכך הם צריכים בגדים מיוחדים שיהיו להם לכבוד ולתפארת.

כדי להבין את חשיבות עבודת הכהנים הפרשה מתחילה עם הדלקת המנורה. שמלמדת אותנו על התפקיד החשוב של הכהנים.

כמו שפרשת תרומה מתחילה עם ארון הברית בו נמצאים לוחות העדות-הדבר הכי חשוב וקדוש במשכן, שמלמד אותנו על החשיבות של המשכן. כך פרשת תצוה מתחילה עם הבגד הכי חשוב "החושן" (לפני כן אנו לומדים על האפוד עליו יהיה תלוי החושן). בו יהיו האורים והתומים.

על כתפי האפוד יש את אבני המילואים ועליהם שמות בני ישראל (שבטי י-ה') לזכרון לפני ה'.

המעיל - כולו תכלת. מעשה אורג.

פעמון ורימון ונשמע קולו בבואו אל הקודש.

מדוע צריך שישמע קולו בבואו אל הקודש? מי צריך לשמוע את הפעמונים הללו?

הכהן הגדול עצמו! מדוע? כדי שישים אל ליבו שהוא בא אל הקודש. שהוא לפני ה'.

כמו שאומר דוד המלך בתהילים "אחת שאלתי... שבתי בבית ה' כל ימי חיי... ולבקר בהיכלו"

דוד המלך מבקש להיות בבית ה' תמיד. אך הוא מבקש להיות כמו אורח שמרגיש את הכבוד והקדושה כמו בפעם הראשונה.

כך הכהן הגדול יבוא תמיד אל הקודש באימה ויראה אל הקודש לפני ה'.

ציץ - וכתוב עליו בפיתוחי חותם "קודש לה"

והיה על מצח אהרון תמיד לכפר על בני ישראל. -על עוון הקדשים -על עוון הקרבת קרבנות בטומאה.

כתונת מצנפת ואבנט

ומכנסי בד - לצניעות.

חינוך הכהנים לעבודת בית המקדש. עיי' ידי הבגדים, מושחים אותם בשמן המשחה וקרבת.

כי תשא

פרק לב

חטא העגל

במרכזה של פרשת כי תישא אנו למדים על חטא העגל.

לפני שהתחלנו ללמוד על חטא העגל הקדמנו סיפור:

על חתן וכלה אוהבים ומאושרים שמתכוונים לחתונתם!

כל תקופת האירוסין החתן שולח מתנות ומכתבים וזרי פרחים. ...

וכמובן גם הכלה... חתונתם הייתה שמחה מאוד מאוד. ...

אך כשבועיים לאחר החתונה שוד ושבר מה שומעים השכנים.. קולות לא נעימים בני הזוג כבר לא מאושרים. איזו מריבה ממש נורא... השכנים כבר בטוחים הבית הטרי יחרב אין להם סיכוי רב. בזמן הקרוב יתן לה בעלה גט והם יתגרשו!

השכנים הוסיפו ואמרו "כנראה שמהתחלה הם לא באמת אהבו זה את זה!"

והנה איזו הפתעה:

כשבועיים לאחר המריבה ראו הכל את הזוג הצעיר מהלכים יחד שמחים ומאושרים. ...

אכן טעינו אמרו השכנים אם אפילו אחרי כזו מריבה הם ממשיכים וכל כך מאושרים, כנראה שהם באמת באמת אוהבים שום דבר לא מפריד ביניהם אפי' מריבה כל כך לא נעימה!:

זה מה שאנו למידים מחטא העגל!

קוב"ה אומר למשה **חטא עמך**... גם בזמן שיש את המחשבה הכי נוראית הניחה לי. **ואכלם** ואעשה אותך לגוי גדול. ...

אנו לומדים שאין שום מחשבה כזו. הקב"ה רצה לשמוע ממשה שהעם הזה, זה העם של ה' ולא של משה. קוב"ה רוצה לשמוע משה ואנחנו יודעים שאין כאן שום אופציה להפרד! אשר נשבעת לאברהם...

ממילא גם החטא אינו חטא גמור אינו בגידה אלא החטאה.

ויש מקום לתקן ולקבל לוחות שניים אין מקום שה' לא ילך בתוכנו.

ההפך עיי' החזרה בתשובה של העם אנו זוכים

שה' **כותב את עשרת הדברות על לוחות שמה מכין.**

אנו זוכים לדבר שלא היה לפני כן **"כי קרן עור פני משה"**.